

Diari de Girona
Diumenge 24
de gener de 2010

Dominical

Reportatge
No als toros
Una cèdula reial
impresa a Girona
l'any 1805 per
ordre de Carles IV
prohibia les
curses de braus a
tot Espanya.
PÀGINES 4 i 5

Reportatge **Tot es pot vendre** Noves estratègies promocionals. PÀGINES 2 i 3 Reportatge **Llums i ombres d'Obama** El primer any a la Casa Blanca. PÀGINES 6 i 7 Reportatge **L'alfabet de carn i sang** Pedro Casariego. PÀGINES 8 i 9 Entrevista **Neus Asín** PÀGINA 10

SUPLEMENT **MOTOR** * **El Ferrari de Fernando Alonso:** Més gros i pesat que el seu antecessor, li han de millorar el consum. PÀGINA 20

REBAIXES

Ctra. Barcelona (l'Avellaneda) - Tel. / fax 972 20 82 14 - GIRONA

FOTOS PORTADA: PRIMERA PÀGINA DE LA CÈDULA REIAL DE CARLES IV QUE PROHIBIA LES CURSES DE BRAUS I QUE VA SER IMPRESA A GIRONA L'ANY 1805; A LA DRETA, JOAQUIM SOY, «EL NARDO», DESTACAT TORERO D'OLOI.

SUMARI

24 de gener de 2010

4 i 5 Reportatge

No als toros

Una cèdula reial impresa a Girona l'any 1805 per ordre de Carles IV prohibia les curses de braus a tot l'Estat espanyol.

6 i 7 Reportatge

Llums i ombres del primer any d'Obama

La reforma sanitària i l'enviament de més tropes a l'Afganistan han erosionat el suport al president dels EUA.

8 i 9 Reportatge

L'alfabet de carn i sang

La tercera edició del Festival d'Art Independent Pepe Sales de Girona recordarà la vida i l'obra de Pedro Casariego.

10 Entrevista

Neus Asín

Periodista nascuda a Barcelona però resident a Olot des dels deu anys, posa la veu a anuncis de televisió i de ràdio.

11 Artistes de l'Empordà

Pete Sans

Dominical
Passeig General Mendoza 2.
17002 GIRONA.
Telèfon: 972 20 20 66

Director
Jordi Xargayó

Cap de redacció
Alfons Petit

Administrador
Fèlix Noguera

Publicitat
Paco Martí

Dominical

Tot es pot vendre

La crisi econòmica ha contribuït a incrementar l'ús de tècniques promocionals com el «personal branding» o el neuromàrqueting

TEXT: JOSEP LLUÍS MICÓ

El mercat s'expressa mitjançant activitats d'intercanvi: mà d'obra per diners, diners per serveis i productes, serveis i productes per satisfacció de necessitats, etcètera. Els subjectes que intervenen en aquesta cadena són els treballadors, els productors, els intermediaris (distribuïdors o expenedors) i els consumidors finals, que alhora solen ser treballadors, amb la qual cosa es tanca un cercle que no deixa mai de rutllar, fins i tot en plena crisi.

Els usuaris són la culminació del procés, però la seva conducta no és uniforme. Difereix en la quantitat, la qualitat i la varietat dels béns disponibles que adquireixen. En aquest factor, juguen un paper important variables com la classe social, la cultura o l'indret de residència d'aquests ciutadans. L'actitud dels clients obeeix a múltiples raons que faciliten, dificulten o impedeixen que es materialitzi la compra o el consum. I aquests motius remetent a una munió de causes interdependents, a les quals no són alienes certes tendències socials, dominants a cada època, quan actuen sobre les decisions individuals i col·lectives.

El concepte d'actitud és avui insubstituïble per explicar el comportament humà. La definició no és fàcil ni unívoca, no obstant, teòrics i professionals coincideixen a afirmar que es pot interpretar com una predisposició afectiva que influeix en la dinàmica pròpia de tota interacció. En el moment en què es coneixen algunes actituds, es poden anticipar les expectatives d'un subjecte davant certes situacions, fets o contextos.

Amb una bona predisposició, o sigui, amb una actitud positiva, un consumidor (de joies, complements de moda o restaurants, tant se val) pot evolucionar fàcilment cap al consumisme, malgrat el pessimisme que acompanya qualsevol recessió. En aquest cas, però, també hi intervindria la seva motivació, una força interna que empeny les persones a aconseguir una meta o un objectiu prèviament marcat. A l'hora d'entrar a un gimnàs, una agència de viatges o un concessionari de vehicles, un estat de tensió produeix la motivació del client, la qual no existiria si no hi hagués una necessitat insatisfeta.

FÒSSILS CONTRA MUTANTS

Les actituds no són congènites. Neixen, es despleguen, es consoliden, varien o desapareixen. Un ésser humà pot centrar la seva atenció preferent —els articles esportius, la cosmètica, les peces d'art, els vins i els licors, la música clàssica, etc.— en nombrosos productes o serveis al llarg de la seva vida com a consumidor (o consumista).

Principalment, les actituds es formen durant la socialització del subjecte. A parer dels psicòlegs, el fet que una actitud s'hagi consolidat no significa que s'hagi de fossilitzar. Igual que va ser apresa, es pot modificar fins arribar a ser desplaçada i substituïda per una altra de signe contrari. Els empresaris i els professionals del màrqueting entenen les actituds com el conjunt d'avaluacions fetes pels consumidors respecte a un producte o marca.

Aquestes valoracions es desenrotllen a partir del coneixement de les conseqüències ocasionades pel consum. Si l'ús d'una base de maquillatge d'un fabricant produeix els efectes desitjats per una dona i, a més, el seu preu és assequible, l'avaluació de la clienta serà positiva, la qual cosa repercutirà en l'actitud d'aquesta persona davant del producte i la firma que el comercialitza.

No obstant, en el salt del simple consum al consumisme hi ha més factors, normalment derivats de la transformació d'una mateixa actitud o de la combinació de diverses: l'interès exagerat pels beneficis d'una marca o un article (una crema anunciada a la televisió que suposadament dissimula el pas del temps sobre la pell); l'ambició per seguir una tendència (els productes de bellesa per a homes i el fenomen dels metrosexuals); la imitació d'un model famós (adolescents que es vesteixen amb la roba que llueixen o que anuncien actors, cantants, esportistes)... De manera que, tal com argumenten els sociòlegs, molts ciutadans acaben comportant-se com si fossin productes a la venda.

RÈCORD PERSONAL

En atletisme, la marca personal es refereix al mínim temps emprat per un esportista a recórrer una distància concreta (100 metres, tres quilòmetres, etc.) o al millor resultat obtingut en qualsevol altra prova (salt de longitud, llançament de martell, etc.). En l'àmbit del màrqueting i el consum, en canvi, aquest és el mode de traduir allò que en anglès coneix com *personal branding*. Es tracta d'una tendència que advoca per considerar el treballador com un article comercial que ha de superar la competència. Els esportistes lluiten per millorar la seva

marca personal i progressar en la seva disciplina. Els individus de la societat consumista s'esforcen per imposar-se a la resta d'aspirants a un lloc de treball, un ascens a l'empresa, etc.

Fins que va néixer el *personal branding*, més enllà de l'atletisme, marca i personal eren dos termes que, aparentment, es repel·lien. Però aquest nou concepte els ha encaixat amb naturalitat. De la mateixa forma que un consumidor es decideix per unes magranes o unes roses mentre passeja pel mercat del seu poble, aquesta filosofia propugna que el treballador es converteixi en l'opció preferent al mercat laboral. Així, el màrqueting s'humanitza. Aquesta és una de les idees que exposa Andrés Pérez Ortega al llibre *Marca personal*.

Un altre especialista, Dionisio Nespral, creador del *Business Times Model*, un conjunt de paràmetres que serveix per analitzar una empresa i saber en quin any es troba respecte al seu entorn, destaca que els emprenedors han estat els primers a adoptar aquesta via, la qual ja es manifesta a xarxes socials com LinkedIn o Xing.

Les companyies catalanes i espanyoles s'estan pronunciant a favor del *personal branding*, una aposta que concedeix una rellevància creixent als

tre les marques i els consumidors. La neurociència és la base d'aquesta derivació comercial. Un dels investigadors que més ha avançat en aquesta àrea, Néstor P. Braidot, la defineix al llibre *Neuromarketing: neuroeconomía y negocios* com la fusió de distintes disciplines, entre les quals hi ha la biologia molecular, l'electrofisiologia, l'anatomia, l'embriologia, la biologia del desenvolupament, la biologia cel·lular, la biologia del comportament, la neurologia, la neuropsicologia cognitiva i les ciències cognitives. Doncs bé, el neuromàrqueting sorgeix d'entrellaçar la neurociència i el màrqueting.

Gràcies a aquesta novetat, els empresaris podrien ser capaços de tenir informació molt útil sobre el comportament dels consumidors: Com porten a terme les compres? Per què reaccionen d'una manera determinada davant dels anuncis? Com s'explica que, en el sector de l'alimentació, hi hagi sabors que agradin més que altres? I com és possible que, tot i això, hi hagi usuaris que es decanten per un aliment que no té un sabor tan bo com el de la competència?

Dintre dels límits de la publicitat, diferents camps, com la sociologia, l'antropologia, la psicologia i la mateixa neurociència estan confluint

investigadors que més hi han aprofundit a Catalunya. Els clients es deixaven influir pel que associaven mentalment a aquestes dues etiquetes, per això adquirien ampolles de Coca Cola a les botigues malgrat que preferissin el gust de Pepsi, perquè la força del màrqueting de la primera és superior a la de la segona.

Per a molts professionals, els dubtes d'ordre ètic que sorgeixen per la implantació del neuromàrqueting són preocupants. Els publicitaris podrien envair la privacitat i la intimitat dels subjectes que participessin en aquesta mena de proves. A més, amb dades esbrinades per la indústria, les empreses estarien en condicions de dirigir les intencions de compra del conjunt de la societat i desencadenar així un consumisme massiu, gairebé irracional.

La vigència d'aquesta qüestió és màxima. Per exemple, en el marc de l'Any europeu de la Creativitat i la Innovació, el Grup de Recerca en Estratègia i Creativitat Publicitàries de la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull va organitzar el desembre passat el cicle de conferències *Cervell i Creativitat*, precisament per respondre interrogants com aquests. Diversos doctorands catalans estan preparant les seves tesis sobre aquest tema, alguns dels quals amb la col·laboració d'empreses del sector.

Nota: Quart i últim lliurament de la sèrie de reportatges «Consumisme en temps de crisi» que hem publicat en aquest espai en les últimes setmanes.

RAÓ, EMOCIÓ, PREU

En el màrqueting modern es treballa amb la idea que, a l'hora de comprar, els consumidors combinen l'emocional i el racional. Així, en un magatzem de mobles, un individu pot pensar (racionalment): «Aquest sofà és molt car, no me'l puc permetre». No obstant, (emocionalment) sent el següent: «Ai, em fa tanta il·lusió!». A continuació, la raó li proposa una solució: «Si m'espero unes setmanes, arribaran les rebaixes i potser serà més barat». Però l'emoció contraataca de seguida: «De tota manera, em fa tanta il·lusió...».

Els tècnics recomanen als venedors que, abans de fixar un preu per a un producte o servei, determinin el que anomenen *frame*, un marc previ, tant emocional com racional, perquè el consumidor l'accepti. És a dir, el client pagarà per un bé una quantitat o una altra segons la manera com el botiguer el presenti.

Paral·lelament, els sociòlegs recorden als compradors que no poden confondre el preu d'un article amb el seu valor. Una ampolla de vi no costa el mateix –no té

un preu idèntic– en un restaurant luxós que en un supermercat. Encara que el gènere sigui exactament el mateix, no val igual en un lloc que en l'altre. Des de l'òptica del comerciant, el més intel·ligent no és establir el preu en funció del cost o la demanda del producte, sinó del valor que generi per al consumidor.

Els especialistes insisteixen que, en aquesta tasca, aquest factor és el més rellevant, i no pas el cost de fabricació o la situació del mercat. La recomanació que fan els venedors gurus com Thomas Tagle, que va deixar la docència a les universitats de Chicago i Boston per presidir l'Strategic Pricing Group, és: «Calculi quant de valor està creant al seu client i no cedeixi». Al seu torn, aquest precepte està relacionat amb un altre que dicta que allò que enfonsa o reforça una empresa són els beneficis, no les vendes.

Un cas recent ajuda a comprendre millor aquesta regla d'or. Fins fa pocs anys, la companyia automobilística Toyota era insignificant en comparació amb firmes mastodòntiques com General Motors (GM). Aquestes acaparaven les quotes de mercat, però Toyota era capaç de treure al carrer cotxes amb més marge de benefici. Gradualment, aquest fabricant va anar reinvertint aquests guanys en investigació i desenvolupament, publicitat, etc. i va acabar gaudint d'una posició avantatjosa.

empleats. Als Estats Units, l'aplicació de la marca personal encara és més comuna. El fundador de la consultora nord-americana Branding Reach, William Arruda, confirma que compta amb clients en les plantilles de Microsoft, American Express, Fedex, Garnier, Procter & Gamble, etc... Totes són multinacionals que no volen quedar-se enrere. El 2008 ja es van posar en marxa a Espanya l'Observatori de *Personal Branding* i el *Personal Branding Forum*. Grans firmes com Iberia s'han interessat per la novetat en els darrers mesos. Les escoles de negocis han incorporat nombroses referències sobre l'assumpte.

Hi ha experts que sostenen que el *personal branding* serveix tant per trobar una feina per primera vegada en un mercat laboral cada cop més competitiu i obert, com per presidir els Estats Units. De fet, afegeixen, una de les marques personals més populars arreu és «Barack Obama», en la qual el carisma del candidat i la capacitat d'il·lusionar milions de votants descansen sobre una complexa estructura de màrqueting, en aquest cas, polític.

REFRESCS AL CERVELL

El neuromàrqueting, amb la seva naturalesa experimental, ha esdevingut una altra eina vàlida per demostrar la relació emocional que hi ha en-

per establir un nou paradigma que ajudi a conèixer la veritat que amaguen els consumidors, un repte que, per cert, suscita més d'un dilema de caire ètic.

Quant a les potencialitats del neuromàrqueting, també hi ha experts que intenten rebaixar l'eufòria derivada d'una tècnica tan prometedora com aquesta. La fundadora i directora de l'Institut Oxford Neuroscience Limited, Gemma Calvert, admet que el mètode s'ha de combinar amb altres de més clàssics, com ara els grups de discussió, als quals complementa.

En aquest aspecte, la recerca del neurocientífic Read Montague i el seu equip del Baylor College of Medicine de Houston és d'allò més curiosa. Al grup li interessava la paradoxa derivada del conjunt d'espots denominats «Desafiament Pepsi», realitzats entre els anys seixanta i setanta. Les dues marques més conegudes de refrescs al món, Coca Cola i Pepsi, s'enfrontaven en aquests anuncis a un test cec de sabor. Els resultats eren desconcertants des del punt de vista de la lògica: els consumidors que hi participaven escollien majoritàriament Pepsi pel seu gust més agradable, no obstant, sobretot eren compradors de Coca Cola.

La conclusió de l'estudi revelava «el poder silenciós de les marques», tal com el qualifiquen Joan Sabaté i Cristina de Balanzó, dos dels inves-

No als toros

Una cèdula reial impresa a Girona l'any 1805 per ordre de Carles IV prohibia les curses de braus en tot l'Estat espanyol; aquests espectacles estan documentats a la demarcació des del segle XVII

TEXT: PEP VILA

Opinions antitaurines al segle XIX

– «Para gozar con el espectáculo que acabo de describir se necesita tener los sentimientos muy pervertidos» (José Blanco White, 1775-1841).

– «Las fiestas de los toros son indignas de un pueblo civilizado y los extranjeros asistentes a dicho espectáculo se hacen cómplices de la barbarie española. Son fiestas reprensibles, bárbaras y dignas de ser extirpadas». (Jaume Balmes, 1801-1848).

– «Los madrileños se acercan al circo a ver un animal tan bueno como hostigado, que lidia con dos docenas de fieras disfrazadas de hombres». (Mariano José de Larra, 1809-1837).

Manca a Catalunya una història detallada sobre el món de la tauromàquia, més enllà de les figures del toreig modern, de les històries dels espais de la festa, amb la presència de les places circulars, dels espectacles de correbous, que des del segle XVII s'han celebrat per Carnestoltes i per les festes majors a les viles de Vic, Olot (1616), Sant Joan de les Abadesses (1652), a pobles del Vallespir, del País Valencià, de les comarques de Tarragona, etc... Al segle XIX, a Prats de Molló, es feien per Carnestoltes correbous sense bous. Un home disfressat sota una carcassa de fusta amb banyes i cua corria pels carrers i empaïtava els vianants.

Sobre corrides i correbous comptem amb infinitat d'articles, treballs meritoris com el del periodista Néstor Luján, *Historia del toreo* (1954) i el d'Antoni González, *Bous, Toros i Braus. Una tauromàquia catalana* (1996), entre molts d'altres, però s'ha de treballar encara més aquesta tradició des d'un punt de vista històric i arxivístic. El papa Pius V va prohibir les festes de toros (1567). El seu successor Gregori XIII va aixecar aquesta prohibició. Durant el segle XIX, el parlament espanyol va debatre aquest tema sense arribar a conclusions definitives. Lope de Vega, José Blanco White, Jaume Balmes o Miguel de Unamuno, entre d'altres, van escriure contra aquests espectacles (veure columna de l'esquerra).

La desconeixença de la pròpia història fa que sovint aquesta festa reglamentada, a peu i a cavall, les corregudes populars, l'espectacle de bous, manquin de documentació arxivística, memorialística. Els més atrevits creuen que les corrides se celebren a Catalunya des de la segona meitat del segle XIX, inici de la tauromàquia moderna a Catalunya, per influència i pressió de la potent realitat espanyola. Cal dir sobre això que a la fi del segle XVIII hi havia a Andalusia una gran afició per les corrides que més endavant arrelarà a Barcelona (1827) i s'estendrà a tot Catalunya com una taca d'oli.

REFERÈNCIES DES DE L'ANY 815

Pel que fa a l'àmbit peninsular, a la *Crònica del Rei Savi*, en referir-se a les Corts convocades durant el regnat d'Alfons II el Cast (815), ja hi ha referències a les celebracions de festes, com a funció reial, amb presència de braus. Del segle XII tenim documentació de les festes taurines celebrades l'any 1135 a Varea (Logronyo) amb motiu de la coronació d'Alfons VII, l'Emperador, i també en el casament de donya Urraca amb García VI, rei de Navarra. Dóna la impressió que l'origen d'aquestes festes, més enllà de trobar-hi l'essència universal humana, caldria buscar-la en l'aprofitament cinègic dels animals que durant aquests primers segles eren perseguits a peu i a cavall, caçats en batudes, com es feia amb els senglars, amb unes llances i dards molt fins anomenats javelines (de javali?). A Vic, al segle XIX, els vigatans llançaven als animals, en les corregudes de bous pels carrers, uns plomalls, antecedents de les actuals banderilles, que servien per enfurismar-los encara més. Es tractava d'un pal o bastó que duia un gros clau en un cap i a l'altre un plomall.

De vegades se'ns ha volgut amagar la sorprenent tradició de la tauromàquia catalana, a la corona catalanoaragonesa. A la *Crònica* de Ramon Muntaner, escrita el 1325 per aquest funcionari i soldat de la vila de Peralada, podem llegir una nota taurina, de les més reculades a casa nostra, de quan el cronista va assistir amb tot un seguici a les festes de coronació d'Alfons el Benigne (1328) a Saragossa. Allí els nobles i reis van presenciar, en un espai tancat, una rudimentària plaça, un espectacle d'aquests: «E d'altra part, hi havia prop l'Aljaferia

els toros mataven. E puis veèrets per carreres danses de dones e de donzelles e de molta bona gent». (Cap. CCXCVI).

Joan Amades raportà també una altra corrida organitzada el 1387 per Joan I, a la plaça del Rei de Barcelona, en la qual hi van participar matadors forasters. El cert és que hi ha constància a Barcelona d'altres festes semblants (1554, 1560, 1585, 1601, 1629, etc.). A

un camp tapiat on pògrets veure matar toros; que cascuna parròquia amenava son toro, tot de reial; e amenaven-lo ab tromptes e ab gran alegre, e cascuns amenaven llurs monteros qui

Olot, per exemple, l'any 1748, amb motiu d'unes festes per l'acabament de l'església de Santa Maria del Tura es fan toros: «A cosa de las tres de la tarda se comensà la corrida de toros en

la plassa major que may se havia fet corrida que causàs major diversió y alegría». En aquesta vila hi va haver altres corrides els anys 1750 i 1763, dates que corresponen a la col·locació de la primera pedra i de la inauguració de l'ampliació de l'església parroquial de Sant Esteve; també l'any 1778, amb la inauguració d'una ermita al Montsacopa; el 1796, amb motiu de la celebració de la pau pactada amb França; el 1819 en unes festes dedicades al general Castaños, capità general de Catalunya des de 1815 i també l'any 1823. De Girona en posem notícies de 1715 i 1803; de Reus, de l'any 1733.

El cert és que les noves idees il·lustrades que bufaven pel país a la segona meitat del segle XVIII, a remolc d'una societat molt tradicional que estimava aquests espectacles populars, van fer aconseguir que les corrides de toros fossin prohibides pels Borbons, durant uns anys, a tot el territori espanyol, fins i tot aquelles que celebraven els hospitals i cases de convalescència amb fins benèfics, per recaptar diners, en una centúria en la qual la festa dels toros neix i es desenvolupa, com a art de l'espectacle, tal com avui dia la coneixem. Gaspar Melchor de Jovellanos, en el seu llibre *Memoria para el arreglo de la policia de espectáculos y diversiones públicas* (1791) té pàgines molt dures contra aquesta diversió qualificada de «sangrienta y bárbara», a la qual per la seva irregular difusió no se li pot donar el títol de «diversión nacional».

PARE I FILL

Primer per Carles III d'Espanya (Madrid, 1716-1788), mitjançant una *Pragmática sanción prohibitiva de los toros* i més endavant pel seu fill Carles IV d'Espanya (Portici, Nàpols, 1748-Roma, 1819), que va designar el militar Manuel de Godoy per a aquesta comesa. Per tal de recordar aquesta prohibició, les autoritats feien imprimir a cada ciutat on hi havia un impressor reial, una reial cèdula, una notificació per tal que es fes complir la normativa. A Girona tenim constància que Vicenç Oliva fou l'encarregat de vehicular aquesta reglamentació. El fullet, imprès a dues pàgines, que es repartia entre la gent que tenia responsabilitats governatives, diu així: «Real Cedula de S[u] Majestad y señores del Consejo, por la qual se prohiben absolutamente en todo el Reyno, sin excepcion de la Corte, las Fiestas de Toros y Novillos de muerte, con lo demas que se expresa. Girona: en la Oficina de Vicente Oliva Impresor de S. M., Año 1805».

És curiós que el nucli de la prohibició giri a l'entorn de dos eixos: de primer perquè són contràries a la humanitat dels espanyols, ja que rebla el clau sobre uns arguments de tipus humanitari, en el sentit que la mort de l'animal és

un espectacle cruel, que s'ha d'evitar perquè fomentava la violència i la crueltat. En segon lloc perquè aquesta ramaderia incontrolada era una font de problemes per als conreus i per la gent que treballava al camp.

En l'actual avinentesa, amb la polèmica de fons sobre l'abolició de les corrides de toros a Catalunya, amb el rerefons de modificació de l'article 6 de la llei de protecció dels animals, en què hi ha molta gent que està en contra dels actes de patiment i de crueltat envers els toros, més enllà de les interpretacions intel·lectuals condemnatòries o apologetiques de les corrides, encara que cap societat hagi prescindit del sacrifici dels animals, transcriu un parell de paràgrafs d'aquesta cèdula: «Que mi augusto Padre [Carles III] tuvo á bien prohibir por el capítulo sexto de la Real Pragmática expedida en nueve de Noviembre de mil setecientos ochenta y cinco, las Fiestas de Toros de muerte en todos los pueblos del Reyno, á excepcion de los en que hubiese concesion perpetua ó temporal, con destino público de sus productos útil y piadoso;

pues previno que en quanto á estos deberia exâminar el Consejo el punto de sobrogacion de equivalente ó arbitrios antes que se verificase la suspension de ellas, y proponerlo para la conveniente resolucion».

«DESPERDICIO DE TIEMPO»

«Con ocasion de algunos de ellos [espectacles de toros], que remití á informe del Gobernador de mi Consejo Conde de Montarco, me manifestó con el zelo que acostumbra los males políticos y morales que resultan de tales espectáculos. Y habiendo remitido este informe á consulta de mi Consejo pleno, me hizo presente en veinte de diciembre último lo resultante del voluminoso expediente formado en él desde el año mil setecientos setenta y uno, y lo propuesto por mis Fiscales, exponiéndome la importancia de que me sirviese abolir unos espectáculos, que al paso que son poco conformes á la humanidad que caracteriza á los Españoles, causan un conocido perjuicio á la agricultura por el estorbo que oponen al fomento de la ganadería vacuna y caballar, y el atraso de la industria por el lastimoso desperdicio de tiempo que ocasionan en dias que deben ocupar los artesanos en sus labores. Y por mi Real resolucion á la expresada consulta, conformándome con el parecer de mi Consejo, al mismo tiempo que he denegado la concesion de las licencias que estaban pendientes, he tenido á bien prohibir en todo el Reyno, sin excepcion de la Corte, las Fiestas de Toros y Novillos de muerte, mandando no se admita recurso ni representacion sobre este particular; y que los que tuvieren concesion perpetua ó temporal, con destino público de sus productos útil ó piadoso, propongan arbitrios equivalentes al mi Consejo, quien mes los haga presentes para mi soberana resolucion».

Ignoro el moment en què aquesta norma que prohibia aquest espectacle cruel va deixar de tenir efecte. Els historiadors afirmen que fou Ferran VII, encara que no he sabut trobar la prova documental que ho certifiqui. El pes de la tradició i de l'afició van poder més que les reglamentacions. A mitjan segle XIX aquesta festa parateatral s'havia estès per tot Catalunya. L'any 1910, una ordre reial prohibia la participació de les dones en aquests espectacles.

El crític d'art Cirici Pellicer, encara que de gran confessava que es va aficionar «molt sincerament per l'estètica de l'acció mateixa de torrear», explica al seu llibre de memòries de la primera joventut *El temps barrat* (1977) que «educat a l'escola amb una aversió radical a l'espectacle, havia trobat meravellós que la Constitució de l'Havana digués que a tot el territori de Catalunya serien prohibits els combats de boxa i les curses de braus». Aquestes són, però, unes altres històries.

Fotos:
Sobre aquestes línies, retrats de Goya i Vergara, respectivament, de Carles III (a dalt) i Carles IV, pare i fill, els dos reis d'Espanya que van dictar normes contra les curses de braus.

1 Portada de la Cèdula Reial de Carles IV, impresa a Girona per Vicenç Oliva, que l'any 1805 prohibia la celebració de curses de braus a tot Espanya.

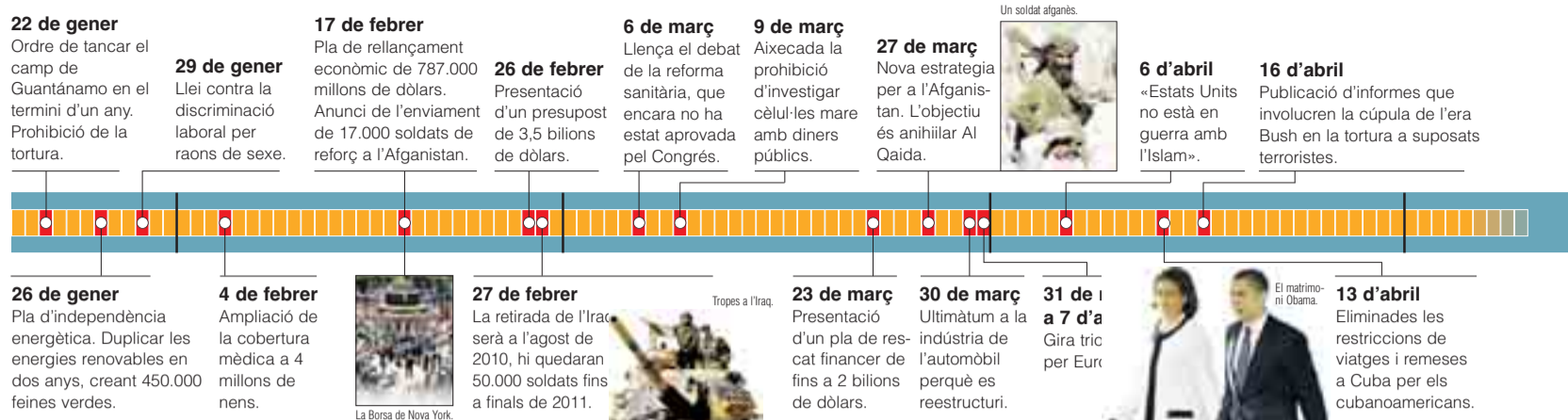
2 i 3 Primera i última pàgina de la Cèdula.

4 El torero olotí Joaquín Soy, «El Nardo», en plena actuació a la plaça de la seva ciutat, a la dècada de 1950.

5 Cartell anunciador d'una cursa de braus a la plaça de Girona, l'any 1976, amb la intervenció de Joaquín Bernadó, considerat el millor torero català de la història, i José Ortega Cano.

DOTZE MESOS DEL PRIMER PRESIDENT NEGRE DELS ESTATS UNITS

LES DATES CLAU DEL PRIMER ANY DE BARACK OBAMA AL DESPATX OVAL

Llums i ombres d'Obama

La reforma sanitària i l'enviament de més tropes a l'Afganistan han erosionat el suport que tenia el president, que després del seu primer any a la Casa Blanca està aconseguint treure els Estats Units de la recessió econòmica i ha trencat amb l'unilateralisme de Bush

TEXT: EUGENIO FUENTES

David Plouffe, el multiaclamat estratega de la campanya que va portar Barack Obama a la Casa Blanca, és l'autor d'aquesta genètica sentència sobre el primer president negre dels Estats Units: «La reforma és en el seu ADN». Plouffe viu aquests dies immers en la promoció del seu llibre *The audacity to win* (L'audàcia de guanyar), llançat al carrer en coincidència amb el primer aniversari de l'arribada d'Obama a la presidència dels Estats Units, que es va complir dimecres.

D'entrevista en entrevista, la missió actual de Plouffe és vendre com es va fer i no jutjar com s'ha fet després de la victòria. Així que dels seus llavis no surt ni un gram d'autocrítica. Però el dit acusador i la balança de mesurar gens reformistes els té de sobres el diari digital *The Huffington Post*, quintaessència de l'opinió dels milions de voluntaris i seguidors que van contribuir a la victòria d'Obama en les presidencials de novembre de 2008. Per a molts d'ells la paraula clau és «decepció» i els seus arguments es presenten així des del diari: «Com ha pogut el candidat que va dir en un estadi de Denver ple de seguidors que el nostre error més gran seria intentar fer les velles polítiques de sempre amb els vells actors de sempre i esperar aconseguir un resultat diferent; com ha pogut, dic, convertir-se aquell candidat en el president que s'ha envoltat dels vells actors de sempre per intentar fer les velles polítiques de sempre, esperant aconseguir un resultat diferent?».

En altres paraules, Obama va prometre canviar la manera de fer política, al marge dels grups de pressió polítics i econòmics de Washington, i, segons els obamistes més intransigents, ni tan sols ho ha intentat. El seu balanç del primer any d'Obama és negre tancat, com la seva esperança en la capacitat de canvi del llavors senador per Illinois era blanca immaculada. Però amb tot el seu ingenu optimisme, els obamistes «durs» participen d'un corrent en ascens reflectit a les enquestes.

La mitjana ponderat dels principals sondejos que s'efectuen als Estats Units mostrava a finals de la setmana passada un 48,4% d'aprovacions de la gestió presidencial, enfront d'un 44,9% de rebutjos. Compari's amb el 63,3% de suports amb el qual comptava Obama fa un any i amb el fluxíssim 20% de desafeccions, i es podrà comptar el nombre de pèls que l'inquilí de la Casa Blanca s'ha deixat a la gatera de les seves polítiques.

Les crítiques van començar ja amb la formació del nucli econòmic del Govern —massa alineat amb Wall Street, es va dir—, encara el novembre de 2008, i han continuat fins a la cimera del Clima de Co-

penhagen, en la qual, sense possibilitat d'aconseguir un acord amb la Xina sobre la reducció d'emissions, Obama va pronunciar el discurs menys brillant que se li coneix i va traïr, segons nombrosos ecologistes, les esperances que havien dipositat en el seu paper.

Constatat tot això, s'ha d'admetre que, des de fa any, el president i el seu immens equip han desenvolupat una activitat frenètica. Quan Obama va arribar a la Casa Blanca, es va trobar amb un quàdruple front intern en el qual lluitar: la crisi financera i econòmica heretada del conte de fades neoconservador; l'amenaça jihadista, el desmantellament de l'herència de Bush (legislació i maneres autoritàries de governar) i el compliment de les reformes promeses.

ENCARRILAR L'ECONOMIA

Vencent les previsions més pessimistes, Obama està aconseguint encarrilar l'economia d'Estats Units. Dies enrere, la reserva federal va donar per liquidada la recessió, després de calcular que el PIB ha crescut entre un 3% i un 3,5% en l'últim trimestre de 2009, per sobre del 2,2% que s'havia assolit en el trimestre anterior. La Reserva Federal assegura, a més, que la recuperació és palpable en deu de les dotze àrees en les quals divideix els EUA. Les dades sobre consum, molt centrades en la campanya de Nadal, van en la mateixa direcció: s'ha comprat més que el 2008, exercici que va registrar els pitjors resultats en quaranta anys.

Amb tot, hi ha un punt negre persistent: l'atur, que, el desembre, es va enrocar en el 10% del novembre. La Casa Blanca no amaga la seva decepció, encara que matisa que en el primer trimestre de 2009 es destruïren 691.000 llocs de treball al mes, mentre que en el quart eren 69.000, un 90% menys. Des del novembre s'està fins i tot creant ocupació neta, una cosa sense precedents en 23 mesos.

Amb la taca de l'atur conviu el fantasma del dèficit públic. El mig bilió heretat de Bush s'ha disparat fins al bilió com a conseqüència dels diners gastats per al rescat dels bancs i empreses en crisi i dels gairebé 800.000 milions del pla d'Obama per al relançament econòmic, la futura segona part del qual s'està començant a anunciar aquests dies. La conseqüència previsible és que la reforma fiscal, amb més impostos per a les grans empreses i les grans fortunes, trigarà a posar-se en marxa només el que trigui a consolidar-se la recuperació. El primer senyal el va llançar el mateix president dijous de la setmana passada, quan va

23 de setembre

Discurs a l'Assemblea General de l'ONU en el que fa una crida al desarmament, la conservació del planeta i una economia justa.

L'Assemblea General de les Nacions Unides.

2 de novembre

Aixecada la prohibició de viatjar als EUA a persones amb VIH.

Obama durant la visita a la Ciutat Prohibida, a Pequín.

12 de novembre

Obama inicia la seva primera visita a la Xina.

2 de desembre

Anunci de l'enviament de 30.000 soldats més a l'Afganistan.

L'avió que feia la ruta entre Amsterdam i Detroit.

25 de desembre

Atemptat aeri fallit a Detroit.

19 de novembre

La Cimera del Clima aprova un pacte descafeïnat. Crítiques a Obama.

Intervenció a la Cimera de Copenhaguen.

10 de desembre

Obama recull el premi Nobel de la Pau amb un discurs en el qual defensa la guerra justa.

Presoners al camp dels EUA a Guantánamo (Cuba).

La situació econòmica dels Estats Units

■ **La Reserva Federal ha donat per liquidada la recessió**

Creixement del PIB	
4t trimestre de 2009	3,0%
3r trimestre de 2009	2,2%

■ **Les dades de l'atur continuen preocupant**

Desembre	10%
<small>(Era del 5% a l'inici de la recessió, fa 2 anys)</small>	
En el primer trimestre de 2009 es destruïren 691.000 llocs de treball per mes. El 4t trimestre, només 69.000.	
L'atur a la zona euro també és del 10%; a l'Estat espanyol, del 19,4%.	

■ **La inflació es manté baixa**

Desembre	1,5%
<small>(Estimació. Conjurat el risc de deflació)</small>	
La Reserva Federal està dividida sobre com evolucionaran els preus.	

■ **El dèficit públic es dispara**

2008	450.000 milions
2010	1,4 bilions
<small>(Estimació. En dòlars)</small>	

Foto: Barack Obama guarda la seva inseparable Blackberry, a les portes de la Casa Blanca, a Washington. **Foto: EFE.**

anunciar als bancs les bonificacions per a directius dels quals va qualificar d'«obscenes», l'establiment d'una taxa mitjançant la qual tornaran els diners destinats a treure'ls de la crisi.

Obama ha aprofitat el seu pla de relançament econòmic per posar en marxa la renovació de les obsoletes infraestructures dels Estats Units i la transformació «verda» de l'economia, destinada a disminuir la dependència energètica del país respecte de l'Orient Mitjà, de greus implicacions econòmiques i geoestratègiques. Hi ha, malgrat això, una reforma que havia d'abordar per separat: la sanitària, destinada a universalitzar la cobertura mèdica –de la qual no disposen 40 milions de nord-americans–, a millorar la seva qualitat i a reduir-ne els costos. Llançada ja el mes de març, la reforma, en part ja retocada a la baixa, encara no ha acabat el seu llarg i tempestuós tràmit parlamentari, que ha servit als republicans per recobrar forces i és, juntament amb la conducció de la guerra a l'Iraq, la principal responsable de la caiguda d'Obama als sondejos. En una mitjana d'enquestes, només el 39,2% dels ciutadans l'aprova, mentre que el 50,5% la rebutja.

La Casa Blanca sap que amb aquesta reforma, sumada a la sortida de la crisi, n'hi hauria prou per justificar la presidència d'Obama, a condició que no es produeixi un nou atemptat jihadista en territori dels Estats Units ni una catàstrofe a les guerres de l'Iraq i l'Afganistan. D'aquí ve la insistència per tirar-la endavant en les properes setmanes, quan encara falten més de nou mesos per a les eleccions legislatives del novembre, que poden alterar l'actual majoria demòcrata a les dues cambres del Congrés.

Hi ha altres reformes que encara no s'han abordat. Els hispans, per exemple, una de les seves reserves de vot, esperen encara una Llei d'Immigració que tregui de la foscor dotze milions de persones. De la mateixa manera, la comunitat gai continua esperant un senyal clar que la Casa Blanca està decidida a legislar la seva plena igualtat.

DESMUNTAR EL LLEGAT DE BUSH

Pel que fa a les iniciatives per desmuntar el llegat de Bush, es van succeir vertiginosament en els primers dies del mandat (gegin el cronograma adjunt). Des de la prohibició de la tortura a l'aixecament de la prohibició d'investigar amb cèl·lules mare, passant per l'eliminació del control que el vicepresident Cheney havia establert sobre el Senat, les mesures adoptades per Obama han fet que l'«era Bush» sembli un mason molt llunyà.

L'estrella de totes aquestes decisions va ser l'ordre de tenir tancat el camp de Guantánamo per a finals d'aquest mes. Malgrat això, i encara que només hi queden 198 interns, els problemes jurídics i logístics que planteja jutjar-los o alliberar-los han complicat el procés. En conseqüència, el tancament de Guantánamo l'estan assenyalant les bases de l'obamisme com un incompliment flagrant, mentre que els republicans el consideren una frivolitat que posa en alt risc la seguretat nacional dels Estats Units.

La guinda del pastís d'aquestes complicacions la va posar el passat dia de Nadal l'atemptat fallit de Detroit. L'atac de qui la premsa nord-americana ridiculitza com «el terrorista dels calçotets» no només ha obligat a paralitzar l'alliberament de 98 interns iemenites, sinó que ha posat en primer pla d'actualitat les ja velles activitats d'Al-Qaeda al Iemen, la qual cosa ha obert davant de l'opinió pública un tercer front en la guerra contra el terrorisme o, per ser més precisos, contra el jihadisme.

Aquest és l'altre costat feble d'Obama davant dels seus conciutadans. Els que desitjaven una sortida ràpida de l'Iraq s'han sentit decebuts, a la vegada que han pogut comprovar com la simple re-

tirada de les ciutats l'estiu passat ha obert la porta a un substancial increment del terrorisme. Els que esperaven que l'Afganistan fos aviat aigua passada, han vist com, després de no poques vacil·lacions, el president ha decidit enviar 30.000 efectius més al combat, de manera que s'ha arribat als mobilitzats. «Afganistan serà el Vietnam d'Obama» és ja moneda comuna entre els seus detractors i, es compleixi o no el negre auguri, és cert que, malgrat la creixent implicació del Pakistan en el sanejament dels santuaris d'Al-Qaeda i els talibans, els núvols de tempesta són lluny de dissipar-se al centre de l'Àsia.

Obama ha comptat amb un caut suport dels seus aliats exteriors en l'acollida d'interns de Guantánamo i l'aportació de mitjans i tropes per a l'Afganistan. Cautela que contrasta amb l'elevada popularitat que el president nord-americà manté en l'escena internacional, en la qual des del primer dia va saber instaurar una manera d'actuar, basada en el diàleg, que ha trencat de manera taxativa amb l'autoritarisme de Bush i s'ha encaminat cap a la resolució multilateral dels problemes i cap a la revalorització del paper de Nacions Unides. El «vull canviar el món» del candidat Obama s'ha plasmat aquest any en tres discursos memorables: el del Caire, dirigit a tranquil·litzar el món musulmà no extremista; el de l'ONU, per segellar el compromís amb el multilateralisme, amb el desarmament i amb una economia mundial que beneficiï tots els habitants del planeta; i, finalment, el d'Oslo, en la recollida del seu polèmic premi Nobel de la Pau, en defensa de les guerres justes per preservar la calma.

Està per veure si aquestes magnífiques paraules produeixen bons resultats, encara que és francament aviat per fer-ne un balanç. Els gestos conciliadors cap a Cuba o l'Iran no semblen haver donat gaires resultats, cosa que no és d'estranyar si es té en compte que l'evolució de tots dos règims depèn més de factors interns que exteriors. Pel que fa a Rússia, l'entesa ha millorat després de la renúncia dels EUA al seu escut antimíssils i és a prop l'aprovació d'un nou tractat de desarmament. A l'Orient Mitjà, la insistència de Washington d'avançar de pressa cap a un estat palestí i la pressió sobre Israel perquè congeli la seva política de nous assentaments ha enrocat el Govern jueu. Aquesta situació, unida a la mateixa guerra civil latent entre els palestins, no permet desbloquejar el diàleg.

La relació amb la Xina, en darrer terme, està posant de manifest els recels mutus i ha permès constatar que l'afirmació que Pequín serà el segon gegant planetari d'aquí a uns anys és del tot errònia: ho és ja per complet i el gran pols geoestratègic d'avui mateix, com va revelar la fallida cimera de Copenhaguen, s'està disputant entre el capitalisme liberal de Washington i el capitalisme comunista de Pequín. Sovint s'oblida que no tots els Partits Comunistes han mort amb la caiguda del Mur.

Així les coses, és fàcil deduir que l'arribada d'Obama a la Casa Blanca ha representat la posada en marxa d'una seriosa mutació respecte de l'era Bush, l'abast de la qual s'anirà perfilant en els propers tres anys. Aquesta mutació fa que, malgrat totes les crítiques, Obama tingui encara una gran legió de seguidors, tot i que ja més nombrosa a l'exterior que no pas a casa. En qualsevol cas, s'imposa una consideració de manual, sovint oblidada, dirigida sobretot a moderar els ímpetus i decepcions que han recorregut el planeta durant aquest any. Obama ha estat elegit pels seus conciutadans per exercir la presidència dels Estats Units i comandar les seves Forces Armades. És a dir, per governar els EUA i defensar els seus interessos al món. Que ho faci amb intel·ligència i voluntat de diàleg és el que raonablement es pot exigir a un inquilí de la Casa Blanca.

“He prestado mis brazos a un pájaro”.

Pe Cas Cor

L'alfabet de carn i sang

Demà i dimarts, dies 25 i 26 de gener, se celebra a Girona la tercera edició del Festival d'Art Independent Pepe Sales, organitzat des del restaurant La Penyora, i que enguany ret homenatge al poeta madrileny Pedro Casariego Córdoba

TEXT: EUDALD CAMPS

Li van caldre només dotze anys per dir el que volia dir o, encara més, per constatar a la manera d'un Hofmannsthal contemporani que les paraules i els conceptes són l'enemic natural de l'inefable en què vivim immersos: Pedro Casariego Córdoba (Madrid, 1955-1993) signava els seus poemes amb el pseudònim Pe Cas Cor en un gest proper a l'autoamputació d'aquell que coneix bé els límits de la paraula però que no per això, i contra corrent, decideix expressar-se mitjançant la poesia, l'únic mitjà que tolera rapsodes urbans i erudits de peixera, compositors de versos exquisits i manobres esforçats que gestionen les síl·labes com si fossin totxanes, romàntics crepusculars i cirurgians asèptics, tota mena d'homes que han decidit obrir, en paraules de Casariego, l'aixeta per deixar que ragin tots els líquids i totes les substàncies químiques possibles. «La poesia –va confessar en una entrevista– no es lo que yo he hecho hasta ahora, es lo que hace muchísima gente anónima, que con sus pensamientos, cuando están solos, con sus sonrisas, sus gritos desesperados y los latidos de sus corazones, escriben sin saberlo en un alfabeto de carne y sangre».

Aquesta és la seva lacònica biografia: va ser estudiant de Ciències Econòmiques tot i saber que mai seria professional de res; va ser poeta en actiu entre els anys 1974 i 1986; va ser pintor, il·lustrador i grafista (en el millor sentit possible de tots aquests termes) amb una llibertat propera a l'anarquia; va ser home solitari en un món d'homes extraviats en la mesura que el seu espai –com escriu el seu progenitor en un text de tendresa impagable– «no coincidió con el de los demás, lo que le hizo sufrir extraordinariamente»; va ser marit i pare i, per sobre de tot, va ser una veu hipersensible que podia ferir o no, però que es desgastava mortalment cada vegada que parlava. I va ser, en darrera instància, un fill de la por més genuïnament humana. Ho explica Marcos Ricardo Barnatán parafrasejant Canetti: «Hay dos tipos de miedo, el luminoso y el amargo, siendo el primero el que crece y crece y se expande hasta que estalla, mientras que el segundo se encoge y se seca. El amargo es el que convierte a los hombres en momias. El luminoso en poetas...»: per fortuna nostra, Pedro Casariego Córdoba va ser una «misteriosa víctima del miedo luminoso» que va decidir, terriblement aviat, posar punt i final a la seva existència interposant el seu cos en la trajectòria d'un tren que el va envestir amb la tràgica indiferència pròpia de les màquines.

APÒSTOL DE LA RARESA

Massa persones aspiren a la normalitat oblidant que és un concepte enormement vacu i, per descomptat, pervers en la seva utilització: se la pot considerar, a la normalitat, un mer concepte estadístic, un estar en la mitjana (problema: no és desitjable en la mesura que associem el concepte a grisor més que no pas a excel·lència); se la pot pensar com un procés d'aproximació a normes socials ja que l'home, animal neotècnic, necessita aprendre per fer-se «normal» (problema: concepte restrictiu i exclouent en la mesura que és molt relatiu. No són les mateixes normes d'higiene per a un hindú que per a un català); o, fins i tot, per acotar-la, es poden utilitzar els sempre perillosos arguments biològics (problema: la normalitat biològica no coincideix amb la social; ser baix o gras o lleig és biològicament normal però inacceptable a nivell social)... Calen apòstols de la raresa per posar contra les cordes la mentida social que discrimina els perfils desiguals, que desactiva el pensament. «Lo raro –va escriure Casariego pare a propòsit del fill poeta– es aquello que se distingue de lo demás, y cuando se ve acompañado de virtudes poderosas provoca una tensión creadora que pone en marcha el Universo».

L'Univers que Pedro Casariego Córdoba posava en moviment tenia el seu principal argument en la sinceritat poètica. Ho va subratllar Francisco Umbral al seu *Diccionario de la Literatura*: «Hay timidez y sabiduría en su manera de no hablar de él sin hablar de otra cosa. La libertad tipográfica, tan vieja, en él es una

Els cartells

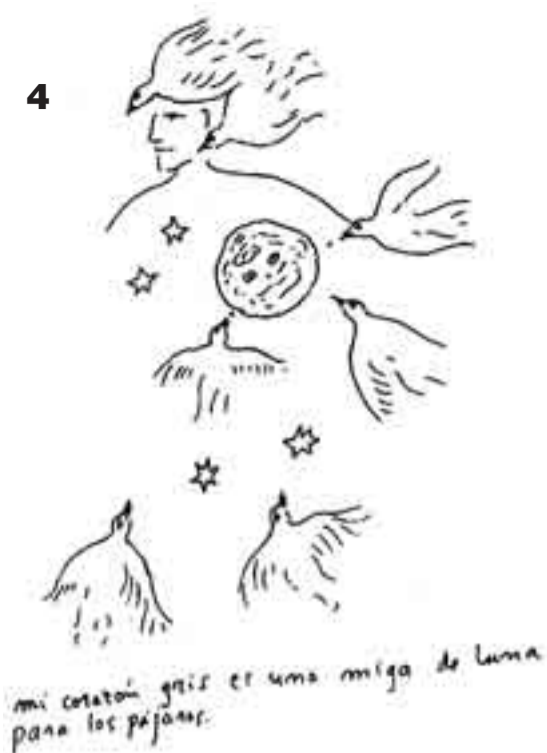
Una de les característiques del Festival d'Art Independent Pepe Sales és la cura que s'inverteix en el disseny dels cartells de cada edició: Elena Nadal va ser l'encarregada d'encetar una línia gràfica que han continuat Nyaki Xarnach i Felícia Butinyà, respectivament (aquest darrer adaptant un cartell de l'artista Lluís Vilà).

cosa nueva, fresca, sincera...». Tan sincera que va saber aplaçar-se amb extrema elegància rere els seus versos. És allò que, gràcies en gran mesura a Luis García Montero, s'ha volgut anomenar poesia de l'experiència: sota el paraigües de Gil de Biedma (i, abans, de Cernuda), va créixer una poètica basada en el protagonisme del Jo; però no d'aquell Jo confessional quasi onanista dels romàntics sinó d'un Jo recreat artísticament i sotmès a les lleis d'una ficció que va trobar en la precària experiència del subjecte el lloc on nodrir-se. En tot cas, i malgrat el parentesc evident del nostre poeta amb els mestres esmentats, sabem que Casariego no admetia filiacions de cap mena: «Es un artista intrigante y misterioso –ens diu Ángel González al pròleg dels seus *Poemas encadenados*– que en ningún momento se atuvo a los modos y a las modas que caracterizan el trabajo de sus contemporáneos. [...] Su incuestionable originalidad no es algo buscado, sino un hecho que deriva de una actitud ante la escritura que,

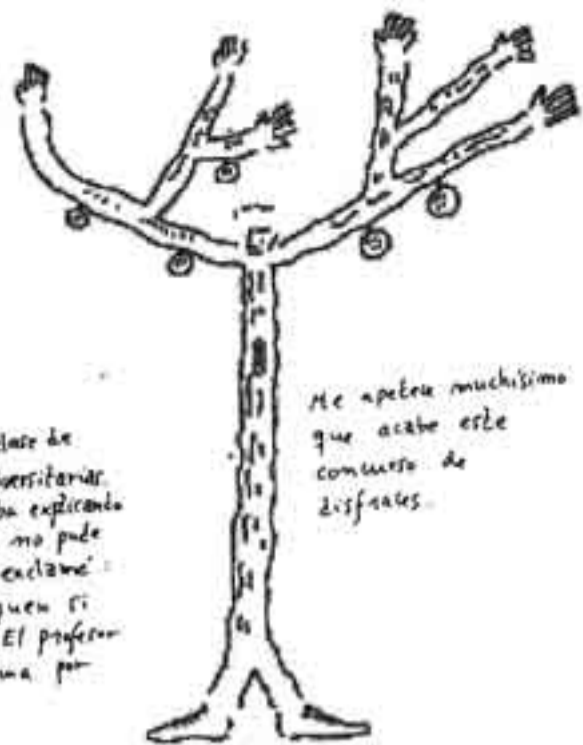
en el panorama de la literatura española de finales del siglo XX, no comparte con nadie».

L'ESPERIT DE PEPE SALES

Arriba a la seva tercera edició el Festival d'Art Independent Pepe Sales amb una energia renovada gràcies a l'esperit que el mou: es tracta d'activar i donar a conèixer fets culturals lliures dels condicionaments estipulats per la indústria i la societat benpensant. En aquest sentit, la figura de Sales segueix projectant-se amb força: ell va ser per sobre de tot algú que va fidelitzar-se a un plantejament vital radical sense importar-li, o sense que li importessin prou, els riscos d'una via (pura catàbasi) decididament irreversible. La seva figura auràtica, la intel·ligència càustica que traspuen els seus versos, el destil·lat verinós que hom intueix a la lletra de les seves cançons, la seva pintura expressiva més que no pas expressionista (res d'etiquetes), la violència contra un mateix i l'amor envers els altres, troben en Pedro Casa-

Estábamos en clase de Matemáticas Universitarias. El profesor estaba explicando un teorema. Yo no pude contenerme, y exclamé: "¡Que me zhoquen si lo entiendo!" El profesor explicó el teorema por segunda vez.

Fotos:

1 Pedro Casariego, l'any 1985. Foto: ZAC.

2 Calces penjades al Barri Vell de Girona durant l'edició de l'any passat del Festival Pepe Sales, en homenatge al poeta Miquel Bauçà. Foto: Marc Martí.

3 L'Auditori del Centre Cultural de la Mercè, ple de públic, durant l'acte central del festival de l'any passat. Foto: Marc Martí.

4 Poemes il·lustrats de Pedro Casariego.

5 El poeta amb la seva filla, Julieta. Foto: ZAC.

6 La màquina Olivetti amb la qual Casariego va escriure tota la seva obra, entre 1974 i 1986; després d'aquests dotze anys d'usar-la, la va guardar per conservar-la. Foto: ZAC.

7 Una fotografia acolorida a mà de Casariego amb la seva dona, Ana Ruiz de la Prada. Foto: ZAC.

8 Llegint a casa seva, l'any 1991. Foto: ZAC.

riego Córdoba –com van trobar en Miquel Bauçà ara fa un any– un insospitat company de viatge. Ambdós van conviure amb la dura realitat cantada per Camarón, un altre dels nostres argonautes: «El mundo es un grano de polvo en el espacio; la ciencia de los hombres, palabras; los pueblos, los ríos, los animales y las flores de los siete climas son sombras de la nada».

Finalment, en temps de crisi moral i econòmica, el Festival d'Art Independent Pepe Sales s'erigeix com un símbol alternatiu, com una declaració de principis que vol demostrar que amb voluntat i talent, sense grans recursos econòmics, es poden tirar endavant projectes ambiciosos. Per això Casariego lluitava contra el tedi d'una societat anèmica i massa ben acostumada: «Llevamos la semilla de la insatisfacción, y Dios, campesino en sus horas libres, manda brillar al sol, caer a la lluvia, morir sin nacer a la helada y al granizo! ¡Jardinero en lo azul, ¿cuánto vales Tú?, nos has becho saber

el precio de la lágrima y sentir el ansia de infinito! ¡Redímonos ahora de esta miseria en la sombra, de esta sombra que vibra aun en la noche más oscura...! ¡Colma todos nuestros bolsillos de billetes de Banco o, si no hay suficientes billetes allá arriba, baja los precios del espíritu y haz que nos contentemos con esta nada!; de bitllets de banc no en plouran però sí que hi haurà poesia gratuïta i enllaunada: el preu que es paga el dissimula l'entusiasme.

El tercer Festival Pepe Sales, que de fet va començar ahir amb una ruta poètica per Girona –i que en aquesta ocasió ha programat activitats parel·leles a Osor, Madrid, Celrà, Banyoles i Barcelona– celebrarà demà i dimarts el gran homenatge a Pedro Casariego: demà amb la projecció de diversos audiovisuals al cinema Truffaut, i dimarts amb música, dansa, poesia i instal·lacions al centre cultural de La Mercè. Per conèixer amb detall el programa i tots els participants: www.festivalpepesales.org.

NEUS Asín **Periodista, posa veu a anuncis de televisió i ràdio**

Aquests dies poden escoltar la seva veu, per exemple, en la campanya televisiva de Gas Natural-Unión Fenosa. Aquesta periodista olotina treballa a més en publicitat i doblatge i parla amb admiració de gent com Lluís Posada, veu de Johnny Depp, per a ella models a seguir.

De petita, abaixava el so de la tele per posar-hi ella la veu. Ara, la periodista Neus Asín (Barcelona, 1979), establerta a Olot des dels 10 anys, ha professionalitzat l'afició amb tota mena de treballs en publicitat, des d'una guia d'àudio de l'ONCE, fins a anuncis de productes de bellesa o aliments *light*. Condueix, amb Joel Tallant, el programa despertador *Cinc minuts més*, de Ràdio Olot, i ha estat nou anys en el departament d'Infotrànsit del RACC, donant informació viària els cap de setmana.

S'imagina quedant-se sense veu? Uf! (riu) Seria un dels problemes més grans que em podria trobar. Hi he pensat... poques vegades em quedo afònica. Seria molt dur.

Quins anuncis dels que ha fet recorda més, o han tingut més ressò? He fet moltes campanyes. Les de Rowenta, de planxes de cabell, per exemple. Jo el tinc arrissat, i aquestes coses d'estètica em semblen curioses. Productes *light*, com l'Activia de Danone. La promoció de Gas Natural es fa amb anuncis bonics. Els productes de neteja t'agraden menys, són feina i fas el que s'hagi de fer. La publicitat ha canviat molt. Ara els anuncis són petites obres d'art. M'ha fet il·lusió fer l'anunci d'Alfa Romeo, posar-hi la veu.

Els anuncis de cotxes solen dur veus d'home? Sí, inclouen alguna veu femenina, però van destinats a un públic més masculí i solen ser homes. M'ha fet molta il·lusió.

La veu necessita entrenament? Fa exercicis o manteniment? Vigilo certes coses. No cridar. Vigilar si pugues a alguna atracció, anar molt abrigada. S'han de vigilar les situacions en què podries perdre la veu. Vigilo en els concerts de música.

Fuma? No. Has de tenir hàbits saludables. Hauria de fer més esport, que no en faig. Diuen que els ulls són el reflex de l'ànima, però per la veu saps l'estat d'ànim d'algú. De vegades, alguns oients, de sentir-me cada dia a la ràdio, m'han dit si em passava alguna cosa. La teva veu et reflecteix. Cal cuidar-la al màxim.

Ha treballat amb figures del doblatge, com Mercè Sampietro, Pep Anton Muñoz o Constantino Romero? He treballat amb gent de doblatge que també fa publicitat. El que considero company és Lluís Posada. És la veu de Johnny Depp, de Leonardo Di Caprio. És un doblador amb una veu fantàstica, amb molts matisos.

Amb Luis Porcar, la veu de House, són els millors? Que t'agradi una veu o una altra és molt subjectiu. En el cas de Posada, sempre m'ha agradat. També hi ha dones grans professionals.

Que aprèn de gent com ells? Moltíssim, cada dia: com treballen, com s'enfoca el matís. Treballar amb grans professionals t'ajuda moltíssim. Amb humilitat, intento millorar.

En la publicitat hi ha menys veu ara que abans? Hi ha una evolució. La publicitat reflecteix la societat. Abans no veies cap home que planxés. Ara veus homes fent la feina de la casa. S'ha fet més visual. Abans era impensable fer un anunci sense veu. Ja se n'han fet, i n'hi ha que són una obra d'art. Els anuncis són petites obres d'art.

Són com pel·lícules? Exacte. Ara les veus són més del carrer, les fan professionals però tenen un to més proper: són modes. La veu acompanya les imatges i no es fan grans discursos.

Recorda alguna floreta que li hagin dit? Des de petita m'ha agradat aquest món, i que m'hi pugui dedicar no deixa de sorprendre'm. Que algú m'hagi posat a l'alçada d'en Lluís, i em cridi per treballar amb ell o amb altres grans del

“Per la veu saps l'estat d'ànim d'algú”

TEXT: MOISÈS DE PABLO FOTOGRAFIA: MARC MARTÍ

gada, llegint un text d'informatius, em va venir un atac de riure. Hi venia una paraula amb què sempre m'equivocava; em va passar, i en Joel també es va posar a riure. Si et passa això, l'altra persona t'ajuda, però si tots dos esteu rient, és impossible.

Ha estat nou anys treballant al departament d'Infotrànsit del RACC; les carreteres i el temps són dues grans obsessions dels catalans, oi? Sí. És una informació que ha anat a més. Perquè la mobilitat és un problema. Ara ens movem molt. Per canvi d'habitatge, per desplaçaments, per vacances, per anar a veure els amics... Tothom es desplaça i a les cases hi ha molts vehicles.

Per curiositat, perquè surt tantes vegades Santa Margarida i els Monjos? (riu) Hi ha pobles que són més fàcils de recordar, com Vallirana. Amb la nova carretera ja no surt tant. Però en el trànsit es repeteixen sempre els mateixos punts. És repetitiu.

Es deu saber de memòria els punts negres de Girona... Ha notat que s'hagin reduït en el temps que feia aquesta informació? L'accidentalitat ha baixat moltíssim. Ara hi ha més mesures de control. Les retencions són més difícils de solucionar. Perquè tothom vol anar als mateixos llocs, a la mateixa hora. Hi havia gent que trucava a les 11 del matí perquè trobava retencions per anar a la platja. Ningú va a la platja abans. A Girona sempre tenim retencions a l'AP-7, per la connexió amb França, i als estius, a les carreteres petites de la Costa Brava que duen a la platja.

doblatge, em sembla un honor. Recordo quan començava, vaig fer un anunci, estava molt nerviosa, i en acabar, vaig parlar amb el productor, i li vaig dir que era el meu primer treball. Em va dir: «Només et diré una cosa, m'agradaria ser el teu representant». És un compliment enorme. Recordo moltíssim aquest home, encara que no l'he tornat a veure.

Què li agrada més de fer un programa com *Cinc minuts més*, a Ràdio Olot? El contacte directe amb la gent. hi ha molt *feed-back* amb l'oient. Això m'agrada.

I el que menys? Aixecar-me tant d'hora. Tot i que fa molts anys que ho faig, jo sóc més nocturna. Tot i això, em compensa.

Tot i que és molt xerraire, recorda haver-se quedar sense paraules a la ràdio? Una ve-

Vol afegir alguna cosa més? Sí, com a periodista, voldria dir que cal més positivisme. A la ràdio tractem de donar notícies en clau positiva, perquè hi ha informacions d'aquesta mena; i la gent les agraeix. De vegades, mires la tele i et deprimeixes.

“

La publicitat reflecteix la societat. Abans no veies cap home que planxés. Ara veus homes fent la feina de la casa. S'ha fet més visual. Abans era impensable fer un anunci sense veu. Ja se n'han fet, i n'hi ha que són una obra d'art. Els anuncis són petites obres d'art

”

Pete Sans

En la seva llarga trajectòria com a «escultor industrial» ha produït obres amb molta personalitat

Pete Sans neix a Barcelona l'any 1947 en el si d'una família catalana vinculada als ambients artístics i intel·lectuals de la ciutat. El seu pare és l'artista avantguardista Jaume Sans, afí als Amics de l'Art Nou (ADLAN) i al Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània (GATCPAC). De molt jove s'introdueix en els àmbits del disseny gràfic i tèxtil. En acabar els estudis superiors viatja a Alemanya per tal de perfeccionar la seva formació en el camp del disseny industrial. El 1971 torna a Barcelona i obre un estudi de disseny gràfic a la vegada que es fa càrrec de la direcció de la Galeria i Escola Nikon. Edita així mateix una revista d'art, *Paper Especial*, pionera pels conceptes, els continguts i la qualitat gràfica.

El 1977 entra en contacte amb l'empresa Snark Design i crea la *Lamparaprima*, que obté l'Oscar al millor producte d'il·luminació de la Fira Internacional Moving de París (1983) i és seleccionada per participar en l'Exposició

de Disseny Espanyol a Europalia (Brussel·les, 1985) i al sisè Arango International Design Competition Award (Miami, 1986).

ESCULTURA INDUSTRIAL

A partir d'aleshores centra tota la seva activitat en el disseny industrial, que ell prefereix

anomenar «escultura industrial», produint una sèrie d'obres d'un estil molt personal, ple d'originalitat.

El 1988 obté el premi Delta d'Or per la cadira *Coqueta*, produïda per Bd Barcelona design. Dos anys després el 1990, l'empresa francesa Arafura TRIBU, en el seu propòsit de redissenyar el mobiliari dels instituts francesos de tot el món, començant per l'Institut Francès de Barcelona, li encarrega el projecte. El 1990, la cadira *Coqueta* és seleccionada, conjuntament amb 45 productes de tot el món, per al Premi Internacional de l'estat de Baden-Wurtemberg (Alemanya), que s'atorga als cinc millors productes en el camp del disseny industrial.

El març de 1994 crea la seva pròpia productora (Pete Sans Sistemes Integrals, s. l.) i el primer producte és el *Sistema Aula* de taules d'oficina.

Pete Sans és un home optimista, divertit i molt social, que no pot faltar en cap reunió. Que té molts amics i coneguts, un home que no passa mai desapercebut i que sap fer-se estimar. La darrera exposició conjunta que va fer amb Regina Saura a la Galeria Km 7, que José Luis Pascual té a Saus, més que una exposició va ser una festa.

Artistes de l'Empordà

11 Dominical
Diumenge 24
de gener de 2010

**Maria
Lluïsa
Borràs**

Transports Duñach

Durant els primers anys va ser l'únic recader de l'Alt Empordà que anava a França a fer encàrrecs, en un carro estirat per cavalls; ara l'empresa transporta terres per a obres de jardineria

Castelló d'Empúries

TEXT I FOTOGRAFIA: JOSEP MARIA BARTOMEU

Història

Transports Duñach va començar transportant amb cavalls i mulats mobles, eines, palla i gra a diversos punts de l'Alt Empordà i també de França. Durant la Guerra Civil els van confiscar l'únic camió que tenien i en la postguerra van haver de tornar a fer servir tracció animal per fer la feina. L'empresa va haver de canviar d'activitat i deixar els encàrrecs familiars, comercials o industrials pel transport de material de jardineria

Origen
1890.

Fundador
Sebastià Duñach i Fajol.

Propietari actual
Pere Duñach i Soler.

Treballadors
Règim familiar i quatre.

Activitat
Transports de terres per a la jardineria.

L'any 1890, als Aiguamolls de l'Empordà (que encara no eren coneguts amb aquesta denominació) hi havia alguns conreus, hi pasturaven els ramats i, a la zona marítima, el que avui és Empuriabrava, poques persones es dedicaven a les tasques del mar, perquè molts s'embarcaven a Roses, que era d'on sortien les barques de pesca. Sebastià Duñach i Fajol, de Castelló d'Empúries, veient que a la localitat hi havia molta necessitat de moure coses, estris i productes d'un lloc a l'altre, el mateix 1890 va muntar un negoci de transports amb carretes de cavalls o mules: eren animals més resistents i les carreteres de llavors, quan plovia, es tornaven gairebé intransitables. Feia viatges a França amb els encàrrecs que se li encomanaven, transportant palla, gra i altres mercaderies, així com mobles i eines per als pagesos. En cada viatge trigava més o menys un mes entre anar i tornar a Castelló. El camí el feia a través de la Jonquera i normalment els seus destins eren pobles de la Catalunya nord.

El negoci no estava donat d'alta en cap dels registres de les poques administracions que hi havia llavors. Va ser el seu fill, Antoni Duñach i Sabadé, qui, l'any 1929, va modernitzar el negoci, deixant ja els cavalls i les mules, i va incorporar el primer camió a l'empresa. Per fer-ho es va haver de donar d'alta a l'Ajuntament i, per aquest motiu l'antiguitat que consta de Transports Duñach és la descrita, quan en realitat havia començat gairebé a finals del segle XIX.

FUGINT DE LA GUERRA

Antoni Duñach va continuar amb la feina familiar, però quan va esclatar la Guerra Civil els republicans li van confiscar el camió, encara que, prèviament, ell l'havia desmuntat i n'havia amagat per peces. Antoni Duñach, a més, es va veure obligat a anar al front amb l'última lleva de la guerra, no l'anomanada «del biberó», sinó la dels més grans, ja quasi fora de l'edat reglamentària. Però veient que les coses anaven mal dades, va desertar al cap d'un mes, aprofitant el descontrol que hi havia, i va tornar a casa.

El negoci havia de començar de nou i ho va fer altra vegada amb un carro i unes mules, transportant materials i encàrrecs des de Castelló d'Empúries a Figueres. Realment era el *recader*

oficial del poble durant els primers quatre anys de la postguerra; tasca en la qual va agafar el relleu el seu fill, Joan Duñach i Carreras, que, amb el seu pare, Antoni, i un tiet, Sebastià, el 1947 van comprar un camió de quatre cilindres per fer la feina més còmodament, sempre fent viatges de Castelló a Figueres.

Les coses ja havien anat canviant i l'empresa

va anar creixent i ampliant el seu radi d'activitat. L'any 1949 van comprar un altre camió de la marca Ford i un segon de la marca Ebro; més tard en vindria un de la marca Chevrolet. Successivament, l'empresa va anar tenint altres camions, sempre per fer les seves tasques de transports.

L'any 1981, després de fer el servei militar, va entrar a formar part del negoci Pere Duñach i Soler, però la feina havia canviat molt: molta gent tenia furgonetes i cotxes i es transportava ella mateixa el que necessitava. Llavors la família va decidir canviar d'activitat i es va dedicar al món de la jardineria i va deixar de fer encàrrecs. La dona de Pere Duñach, Elisa Vinuesa i Coch, comença el 2006 a treballar a la casa, portant els comptes. Tenen una filla, Sònia, que no saben si voldrà seguir amb el negoci.

La fruita de Girona

La poma s'ha adaptat de manera excel·lent a les comarques gironines i els seus cultius ja donen varietats esplèndides

Josep Pla, el gran cronista del nostre menjar i de tot el país, va escriure: «En l'últim curs del Ter, a l'Empordà Petit –que encara s'inunda fatídicament–, s'han plantat molts fruiters. Sobretot pomeres. Les pomeres han anat molt bé». Més endavant afirma que «així hem arribat a la situació present, que està caracteritzada, a l'hivern, per una fabulosa quantitat de fruita: de pomes (generalment del país) i de taronges...» (Josep Pla, *El que hem menjat*).

Pla, doncs, va poder ser un espectador privilegiat de l'inici d'aquest cultius, ara tan importants, a l'Empordà, però també al Gironès. Uns cultius que ja donen varietats esplèndides, aptes tant per menjar en cru, per coure o per fer diverses postres. S'han fet viatges a Nova Zelanda i s'hi ha plantat les varietats més adients, que ja s'han adaptat al clima: Golden (grogues), Starking i d'altres de vermelles i, més darrerament, Royal Gala (dolça i cruixent) o fins i tot la Fuji (d'origen japonès i, per a molts, una de les millors, però que aquí té uns colors més pàl·lids; no obstant, és força millor que la procedent de la Xina, que sol inundar els mercats). També es produeix la deliciosa Pink Lady, alhora dolça i àcida –la meua preferida–, però que s'exporta al Regne Unit. Els països més «pomaires», que solen ser freds i nòrdics, se solen decantar per la poma amb un toc àcid, de l'esmentada a la Granny Smith. Igualment, es produeixen pomes de «Producció integrada» (cultiu semicològic). Més difícils de trobar són les varietats tradicionals com la del ciri o les camoses.

LA FRUITA MÉS UNIVERSAL

La poma és la fruita més universal. La pomera (*Pyrus malus*) procedeix d'Europa i el Caucas. El fruit és poma o maçana (paraula en ús a la regió de l'Ebre) i és el més consumit a tot el món en totes les seves infinites varietats –blanques, grogues, rosades, vermells, verdes, marrons (com les reinetes), etc.–. De fet, s'hi continua investigant, i constantment n'apareixen noves varietats: de les darreres arribades hi ha les Harmony, que solen procedir del Tírol del Sud (a l'Estat italià) un dels territoris que exporten pomes, juntament amb França, Nova Zelanda, Xile, l'Argentina, Xile, etc.

Cal recordar, però, que sempre sol ser millor la fruita poc viatjada que la molt llunyana. I també que les pomes més grosses i més llueus no són pas sempre les millors de gust. La fruita de pagès, a més, solia ser molt bona, però amb un aspecte sovint poc abellidor: cucs, corcs, petites grandàries...

Cal recordar, precisament, que en la cuina familiar la fruita més apreciada per fer postres han estat les pomes, amb presentacions tradicionals –i que hem pogut documentar, com a mínim, des del segle XVIII– com són les pomes cuites, les pomes de *relleno* o pomes farcides –aquest gran plat de Festa Major és un dels més originals de la nostra cuina, ja que el farcit és a base de porce, les pomes amb tap (amb farcit dolç a base de galeta, massapà, fruita seca, llimona, sucre, etc...), les pomes al caliu o la deliciosa botifarra dolça amb poma, plats tradicionals al Gironès.

Se solen fer servir les pomes Golden, si bé per al famós relleno o pomes farcides antigament es feien servir les del ciri, reinetes, etc. Les pomes farcides de cara abans eren generals a tot el país, com podem veure al receptari del segle XIX *La cuynera catalana*. Però actualment la seva àrea de difusió és l'Empordà, el Vallès i, sobretot (malgrat que això és poc conegut), el Maresme, on, a Arenys de Munt, Llavaneres, etc., se'n fan mostres específiques.

També tenim coques amb poma, rostits amb poma (n'he vist a València i a Mallorca) i pomes fresques o dessecades formant part dels farciments d'aus.

I, arreu del món, la tarta o pastís segurament més popular és la de poma, d'Alemanya a França, dels Estats Units als Països Baixos. A més, la poma forma part de nombroses postres, compotes, salses, etc...

Jaume Fàbrega

«Bona Vida»
<http://blocs.mesvilaweb.cat/jaume-fabrega>
<http://jaumefabrega.blogspot.com>

La recepta

Cóc de maçana

El cóc de maçana és un deliciós dolç del Montsià, del Baix Ebre i de les comarques veïnes, incloent les de la Franja de Ponent, de parla catalana. Maçana –nom perfectament català, que es referia a una varietat de poma–, és el nom que es dona en aquesta comarca al cóc. Sempre a base de pasta de farina. El cóc és una elaboració que es troba en d'altres comarques, per exemple al Penedès, o a Menorca, on designa un panet.

Elaboració

En un ribell barregeu-hi els ous, 150 grams de sucre, l'anís, el llevat i la llet. Feu que quedi una pasta ben fina i homogènia. Tot seguit, i ben a poc a poc, aneu posant-hi farina, en la quantitat necessària per espessir la massa, que ha de quedar més aviat fina i d'una

Ingredients

- Mitja tassa d'oli (aproximadament).
- Una tassa de llet.
- 2 tasses de sucre.
- Una tassa d'anís.
- 2 o 3 ous.
- Farina (la que admeti).
- 3 pomes.
- 25 grams de llevat.

textura no massa dura.

– Deixeu-ho reposar durant unes quatre hores tapant el ribell.

– Estireu la massa en forma ovalada sobre un paper de barba untat amb oli deixant-ho d'un gruix de mig centímetre. Ho podeu posar, també, en una llauna recoberta amb paper d'alumini.

– Poseu al damunt la poma a mitges llunes o

a quarts, sense pela ni llavors. Empolvoreu-ho amb una mica de farina i sucre i un raig d'oli. Poseu-ho a forn moderat, ja escalfat abans, fins que quedi daurat i la poma comenci a rossejar-se. Deixeu-ho refredar.

Notes

La maçana era una varietat de poma; designa en algunes comarques (Montsià, etc.) la poma corrent. Podeu utilitzar reinetes o Golden.

– A les cases, per llevar la pasta, se solen utilitzar papers de graciosa o gasosa (com al País Valencià); va bé el Royal.

– Podeu també utilitzar, per aromatitzar, mistela, llimona (llima)...

– Hi ha altres cócs de les terres de Ponent i de la Franja –Fraga, etc...–: cóc ràpid, de condony, etc.

Agustí Ensesa Bonet
Escola de Tastavins del Gironès

El vi

Peralada Ex Ex 7

Monastrell 2005

Medalla d'Or al Concurs de Vins i Caves de Catalunya Girovi 2009. Vi negre monovarietal, elaborat al 100% amb el raïm Monastrell com un dels vins de la col·lecció Ex Ex de la firma Castell de Peralada. És un vi del que destaca el seu color cirera intens, amb aroma potent que recorda la varietat amb què ha estat elaborat. Notes minerals de cafè i roure. Complex, saborós i persistent. Amb una estructura tànica

molt equilibrada i personalitat molt definida. Darrere gust llarg, agradable i finament amarg. Excepcional vi negre empordanès, modern i innovador. Molt adequat per gaudir-ne en copa grossa, poc a poc, amb un bon formatge manxego semicurat. Preu aproximat: 50 €.

El celler elaborador: Els enòlegs del Castell de Peralada elaboren cada any petites quantitats de vins experimentals per estudiar la in-

fluència del clima, terreny i varietats. Aquest vi Ex Ex 7 del 2005 és una joia elaborada amb la varietat Monastrell, recentment autoritzada pel Consell Regulador de la DO Empordà. Per a més informació: www.girovi.cat i www.castillo-perelada.com

Col·leccionisme

Cobles centenàries

La Principal de Cassà ressuscita en el centenari de la seva creació

Xavier Romero

La sardana es manté ben viva arreu del país. A més, periòdicament es produeixen esdeveniments íntimament lligats amb les cobles i relacionats amb la seva antiguitat. La commemoració dels seus aniversaris, per exemple. Dies enrere es va celebrar el 125è aniversari del naixement dels Montgrins, l'excel·lent cobla de Torroella. Una altra població ben sardanista i per extensió musical en molts diversos vessants és Cassà de la Selva, municipi que es prepara per festejar el centenari de la seva Principal, i, d'aquí a tres anys més, serà el torn de l'altra formació de la vila del Gironès, La Selvatana.

El cas de La Principal de Cassà no deixa de resultar curiós per haver recuperat l'Ajuntament la propietat de la marca i haver decidit, juntament amb la seva successora natural, La Selva-mar, tornar a emprar la denominació original. Entre altres actes de celebració del centenari, bona part de la festa major d'enguany li serà dedicada a través de l'exposició monogràfica i del llibre *Plecs*, que s'edita des del Arxiu Municipal; l'homenatge als antics músics de la cobla, i actuacions encara per definir. La fotografia que reproduïm sobre aquestes línies correspon a La Principal a punt d'actuar, al voltant de l'any 1954. Però no tot acaba aquí, en aquesta commemoració centenària, sinó que s'està enllestint el projecte de creació del Museu de la Cobla, a la mateixa vila cassanenca, que vindria a ser el primer en el seu gènere.

Dins del món del col·leccionisme, la temàti-

ca Música és una de les més conreades, entre altres coses per la seva gran diversitat. En el cas de la sardana, a més, recollir material relacionat amb les formacions de músics és recuperar la memòria històrica de tanta activitat desenvolupada durant més d'un segle, i com a exemple l'esmentada Montgrins.

Repasant les antigues postals de cobles, una curiositat afegida és la de constatar com aquests grups solien editar anualment, al començament de la temporada, uns exemplars fotogràfics bé amb la formació completa, bé amb els retrats separats de tots els seus integrants, amb unes llegendes clarament publicitàries. Com que bàsicament es feien imprimir per repartir entre els representants, les comissions de festes i els organitzadors dels festeigs, el revers de les cartolines oferien a tall d'anunci totes les dades necessàries per poder contactar amb la cobla, alhora que informaven de trets biogràfics del conjunt, també dels seus directors i solistes destacats, així com de les recents incorporacions.

Valentí Fargnoli va ser el retratista preferit de les cobles gironines. Una d'elles, La Selvatana, es presentava l'any 1919 així: «Honorable senyor: per aconseguir, sens dubte, un primer lloc entre les corporacions similars d'aquesta aïmada terra, devem innovar-li que ha entrat a formar part de la nostra Orquesta-Cobla el culte i llorejat mestre compositor, en Josep Gravalosa, que serà nostre considerat director. Restem novament a ses ordres».

Gironins del segle XIX

Mateu Camplà

Creus que estàs preparat?, li va preguntar, «Sí, pare», va respondre ell.

– Serà un camí llarg, difícil... ple d'entrebancs...

– Déu em donarà forces per enfrontar-me al que calgui.

– Veig que ho tens decidit... Salparem d'aquí a pocs dies. Ves preparant l'equipatge.

Mateu Camplà va néixer el 1759 a Sant Hilari Sacalm, on va passar els primers anys de la seva vida. Va marxar el 1774, quan ja havia cursat els primers estudis, per ingressar al convent que els franciscans tenien a Barcelona. Durant la següent dècada, el jove Camplà es va anar formant com a religiós. Després, quan ja tenia 25 anys, va interessar-se per la tasca evangelitzadora duta a terme per la comunitat franciscana al continent americà. Per això, entre 1784 i 1786, va fer estada al col·legi de missioners que la seva institució tenia al castell d'Escornalbou, a la zona de l'actual Baix Camp. Això li va permetre formar part d'una expedició liderada pel missioner franciscà Antoni Avellà que, en aquells moments, s'encarregava dels centres que l'orde tenia als territoris que ara formen part dels estats de Bolívia i de Perú.

Mateu Camplà va salpar de Salou i el seu primer destí va ser Tarija, una localitat aleshores inscrita a l'anomenat *Alto Perú*, però que anys més tard quedaria integrada dins del territori bolivià. El següent destí va ser Moquegua, al Perú, on va viure durant molts anys. En aquella localitat, a tocar de la frontera amb Bolívia, Camplà va ser guardià del col·legi franciscà en dues etapes. Primer de 1802 a 1805 i després de 1820 a 1825. Entre un període i l'altre, va ser confessor i conseller personal del bisbe de la diòcesi veïna de Moquegua, anomenada Arequipa, José Sebastián de Goyeneche Barreda.

Mateu Camplà no només participava de la vida religiosa d'aquell territori, sinó que també hi feia exploracions geogràfiques, sobretot a l'àrea del riu Urubamba. La seva vida, però, va començar a canviar el 1821. Aquell any, Perú va proclamar la seva independència d'Espanya però l'emancipació no es va consolidar fins al 1824, quan el veneçolà Simón Bolívar va liderar el procés de separació. Entre les mesures preses a partir d'aquell moment, es van tancar les institucions vinculades amb la metròpoli, com ara el col·legi dels franciscans on residia Camplà, que aquell mateix any va tornar a Catalunya.

Instal·lat a Barcelona, Mateu Camplà va morir el 1829, quan tenia setanta anys.

Xavier Carmaniu Mainadé
Historiador i periodista

Globus de moda

La cerimònia d'entrega dels Globus d'Or va destacar per una catifa molt rica en colors, entre els quals van tornar a destacar el «nude» i el gris perla com a bàsics del glamur, sense oblidar els de tendència, con el lila i el rosa, o clàssics, com el negre i el vermell

Tendències

15 Dominical
Diumenge 24
de gener de 2010

Fotos:

1 Sempre arriscada, Chloé Sevigny va portar a la gala aquest complicat model gris de **Valentino**.

2 Cameron Diaz es va enfundar en un disseny de color vermell passió d'**Alexander McQueen**.

3 Penélope Cruz va optar pel sempre efectiu color negre d'aquest **Armani Privé**.

4 Igual que Jennifer Aniston, senzilla i elegant amb un **Valentino** negre d'escot asimètric pel qual va ser escollida com la més ben vestida de la gala.

5 Enmig dels vestits de color negre, Kate Hudson va enlluernar amb el seu de color blanc, obra de **Marchesa**.

6 Kate Winslet, d'**Yves Saint Laurent**, també es va inclinar pel clàssic negre.

7 Nicole Kidman, molt romàntica amb el seu model de **Nina Ricci** de color préssec.

8 Els liles i morats van triomfar, com en el vestit de Sandra Bullock, de **Bottega Veneta**.

9 Diane Kruger va optar per un vestit fúcsia degradat de **Christian Lacroix**.

Text:
Ana Rodríguez

Treballar sota arrest

L'ús de les noves tecnologies ha permès al director Roman Polanski enllestir el muntatge de la seva última pel·lícula, «The ghost writer», mentre es trobava en situació d'arrest domiciliari

TEXT: PEP PRIETO

És trist que un cineasta com Roman Polanski sigui notícia per una detenció; la veritat és que l'autor d'*El pianista* ha passat uns mesos particularment difícils però que no li han impedit continuar treballant amb relativa normalitat. Després de la seva discutible versió de les aventures d'*Oliver Twist*, el director ja té a punt d'estrena *The ghost writer*, l'adaptació d'una novel·la de Robert Harris –autor, entre d'altres, d'*Enigma*– que Polanski va haver de muntar durant el seu arrest domiciliari gràcies a la indispensable col·laboració de les noves tecnologies. El film, que comença la seva trajectòria comercial a França el proper mes de febrer, suposa el retorn del cineasta al *thriller* i planteja, curiosament, una intriga sobre el sentiment de culpa i la necessitat de prendre una decisió davant de les il·legalitats.

El protagonista del film és un jove escriptor que ja fa temps que busca la manera de trobar la plataforma que li permeti viure de l'escriptura. L'oportunitat se li presenta en la figura del primer ministre britànic, Adam Lang, que li encarrega escriure sobre la seva vida. L'encàrrec inclou convertir-se en la seva ombra, acompanyar-lo a tot arreu i conviure amb la seva família. Les aparences són, en aquest sentit, molt plàcides: Lang és un home casat i

respectat, amb un gran sentit de la moral i capaç de conviure sense gaires problemes amb les dificultats inherents a la seva feina. El problema és que el protagonista decideix indagar en els possibles secrets dels Lang i tot allò que no sembla necessari per al llibre. I el que es troba és una conspiració que potser està instigada pel mateix Lang i, al mateix temps, una relació molt perillosa amb la dona del primer ministre, Ruth.

Polanski sembla recuperar a *The ghost writer* la seva ànima més hitchcockiana; de fet, pocs directors actuals estan tan ben dotats per a la construcció d'intrigues en un marc escè-

Una investigació perillosa

Ewan McGregor, Pierce Brosnan, Eli Wallach i James Belushi intervenen en aquesta intriga sobre el sentiment de culpa

nic que li seria, en principi, poc propici. El film compta amb un repartiment molt heterogeni que inclou Ewan McGregor, Pierce Brosnan –ja seria hora que l'antic 007 interpretés un personatge amb un mínim de dignitat–, Olivia Williams, Tom Wilkinson, Kim Cattrall –recuperada per al cinema «seriós» després del seu pas per la sèrie *Sexo en Nueva York*–, el veterà Eli Wallach i ni més ni menys que James Belushi, un actor que semblava que mai veuríem en un film de Polanski.

DVD

Millenium 2

Director: Daniel Alfredson.
Intèrprets: Michael Nyqvist, Noomi Rapace.
Distribuïdora: Emon.
Durada: 115 minuts.

Això no és una pel·lícula pensada per a la pantalla gran, sinó el simple resum d'una minisèrie que aspira a ser el màxim de fidel possible a l'obra literària de Stieg Larsson. I la veritat és que es nota, i molt; no només pel seu desesperant esquematisme, sinó perquè l'asèpsia visual l'emparenta amb els telefilms dels anys 80. El millor de la funció continua sent el personatge de Lisbeth Salander i l'actriu que la interpreta, Noomi Rapace, que es menja sense cap mena de problema els seus companys de repartiment. **P. P.**

Moon

Director: Duncan Jones.
Intèrprets: Sam Rockwell, Kevin Spacey.
Distribuïdora: Sony.
Durada: 105 minuts.

La pel·lícula narra la història d'un astronauta en una missió espacial que, abans de tornar a la Terra, s'enfronta a la pitjor versió d'ell mateix. La cinta de Jones, que va ser l'autèntica triomfadora del darrer Festival de Sitges, oscil·la entre el revisionisme cinèfil –les referències a *2001*, la recuperació del fantàstic dels 70– i l'aproximació gens convencional a un gènere que necessita més projectes agosarats com aquest. Rockwell, que surt a totes les escenes, està realment magnífic. **P. P.**

San Valentín sangriento 3D

Director: Patrick Lussier.
Intèrprets: Jensen Ackles, Jaime King, Kerr Smith.
Distribuïdora: TriPictures.
Durada: 101 minuts.

Tenint en compte que la pel·lícula està plantejada per ser vista en tres dimensions –en realitat aquest és l'únic element que la distingeix d'altres títols mimètics–, veure aquest *remake* en pantalla petita perd molta gràcia a menys que es gaudeixi incondicionalment de les carnisseries passades de voltes. Malgrat tot, s'ha de reconèixer que és la mar de distreta i que els actors, nefastos sense excepció, són ideals per simpatitzar amb l'assassí des de la primera seqüència. **P.P.**

Dance Movie

Director: Damien Wayans.
Intèrprets: Shoshana Bush, Damon Wayans Jr.
Distribuïdora: Paramount.
Durada: 83 minuts.

Una nova generació de Wayans assalta els cinemes i, per més que el seu humor sigui igual de gruixut, almenys s'hi entreu una certa voluntat de no limitar-se a un simple encadenat de gags sense coherència. El film espolia l'estructura d'*Espera al últim baile* –que ja era una paròdia per si mateixa– per portar a la pantalla una sèrie d'acudits més o menys eficaços. Els millors, naturalment, són els més políticament incorrectes, especialment ells que tenen contingut racial. **P.P.**

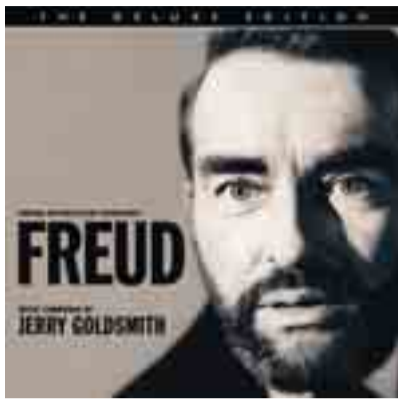
- ✓ Bolera amb 12 pistes.
- ✓ Promocions cada dia de la setmana.
- ✓ Festes d'aniversari.
- ✓ Tornejos d'empresa i grups.

- ✓ Parc infantil temàtic de 600 m2.
- ✓ Festes infantils d'aniversari amb animació i «festa dance».
- ✓ Entrades per hores: els nens estan vigilats per monitors i els pares gaudeixen d'una estona de tranquil·litat.
- ✓ Matinals especials per a escoles i grups.

Bandes sonores

Freud
Jerry Goldsmith
 Varèse Sarabande Club

Els que enyorem altres temps –m'estic referint únicament i exclusivament a la música cinematogràfica– no parem de posar-nos les botes. Ara que diuen que el CD té data de caducitat, s'editen moltes de les obres mestres del gènere, treballs que s'havien comercialitzat en edicions pirata o que només existien en vinil. Aquesta és una de les bandes sonores més buscades pels col·leccionistes. Fa una dècada llarga, alguns privilegiats vàrem poder comprar el CD que el segell pirata Tsunami va comercialitzar, amb una portada tan horrible com la que reproduïm. Aquest *biopic* sobre l'insigne pare del psicoanàlisi es la primera partitura important que va firmar Jerry Goldsmith. El desaparegut músic de Los Angeles va escriure un treball dens i introspectiu que retrata el món de l'inconscient, allò que se suggereix i que no s'explica. **Lluís Poch**

Bullit
Lalo Schiffrin
 FSM

Un cas similar a l'anterior. L'edició japonesa que tenien molts aficionats era pràcticament introbable i el nou enregistrament que va fer el seu autor amb una *big band*, fa uns anys, no sonava com l'*score* original. El CD que ara edita el segell discogràfic nord-americà Film Score Monthly ho és i fa justícia. Recupera el *soundtrack* original i molts temes que no van sortir al vinil original ni al CD japonès. El jazz «cool» i enèrgic de l'argentí Lalo Schiffrin va ajudar a dimensionar el personatge interpretat per Steve McQueen, el policia de San Francisco que, seguint l'estela del Harry Callahan de Clint Eastwood, lluitava per engarjoliar criminals i desemmascarar polítics corruptes. Destaca l'encomanadís tema principal que Schiffrin va escriure pel film i que va servir de banda sonora per a l'espòt televisiu d'una coneguda marca de cotxes. **Lluís Poch**

El tresor d'Ella Fitzgerald

«Twelve nights in Hollywood» resumeix en quatre discos i una vuitantena de temes les grans actuacions que la gran dama del jazz va fer en un petit local entre l'11 i el 21 de maig del 1961

TEXT: CARLOS GOSCH

Ella Fitzgerald va seduir l'audiència d'un club de Hollywood durant dotze nits inoblidables amb una sèrie de concerts recuperats ara en una edició que resumeix en quatre discos el llegat d'una de les veus imprescindibles del segle XX. *Twelve nights in Hollywood* (Universal) retrata Ella Fitzgerald en plena maduresa sobre l'escenari de The Crescendo, testimoni de l'acaparador repertori que la «Primera dama de la cançó» va regalar a uns dotcents afortunats espectadors cada nit, entre l'11 i el 21 de maig del 1961, i en dues vetllades més celebrades un any després. En aquella època ja havia publicat la major part de l'obra per la qual passaria a la història del jazz, en particular, i de la música, en general: els àlbums que van establir les versions definitives de les cançons dels grans compositors nord-americans del segle.

Es tracta d'autors com Cole Porter, els Gershwin, Harold Arlen i el tàndem Rodgers i Hart, amb els quals Ella va alternar en els seus discos amb les col·laboracions amb colossos del jazz com Duke Ellington i Louis Armstrong, en una sèrie frenètica d'àlbums que el segell Verve va començar a publicar a mitjans dels anys cinquanta. En les nits de The Crescendo es va poder escoltar una generosa antologia de tota aquesta obra a través de la portentosa veu d'Ella Fitzgerald, acompanyada per un quartet amb el qual tenia el costum de no repetir gairebé cap cançó entre una vetllada i una altra.

El sempre atent Norman Granz, gran patró del jazz i representant artístic d'Ella Fitzgerald –entre d'altres figures del gènere–, va tenir la feliç idea de gravar les actuacions hollywoodianes. I d'aquestes cintes es van seleccionar dotze talls que van integrar *Ella in Hollywood* (1961). L'àlbum va passar a engrandir la llarga sèrie de discos en directe de la cantant, que un any abans havia publicat el més famós de tots, *Ella in Berlin: Mack the Knife*, amb la cèlebre improvisació en el tema que li dona títol. La resta del material gravat va quedar en arxiu. Gairebé mig segle després, i passats tretze anys des de la mort de la cantant, aquell tresor ha vist la llum en una acurada edició que inclou quatre hores de música en prop de vuitanta cançons.

«Malgrat que Ella era molt bona a l'estudi, era millor encara davant d'una audiència», va afirmar el pianista Lou Levy al referir-se als concerts reunits a *Twelve nights in Hollywood*, en una cita que figura en el text escrit per Richard Seidel que acompanya aquesta edició. Les gravacions mostren el terrible domini de l'escena-

ri d'una artista que portava actuant sota els focus pràcticament cada nit des que va guanyar als 17 anys un concurs per a promeses de la cançó al teatre Apollo de Nova York, i que durant dècades va mantenir intacta la seva passió per cantar. L'atmosfera íntima de The Crescendo era ideal perquè Ella Fitzgerald establís amb els seus músics i la seva audiència una complicitat en la qual canviar de registre, improvisar temes i atendre les peticions de l'oient –«Per favor, no em demanin *Mack the Knife*, la tocarem en uns minuts», se l'escolta dir–.

Perdido, Round midnight, Take the A train, Caravan... Ella Fitzgerald canta les fites del jazz, que barreja amb els temes que la van fer popular entre el gran públic i d'altres del gran cançoner nord-americà: *But not for me, The lady is a tramp, Love is here to stay, 'S wonderful*.

Música

17 Dominical
 Diumenge 24
 de gener de 2010

Els 5 més venuts

ESPANYA

- 1 = **Vinagre y rosas** Joaquín Sabina
- 2 = **Paraíso Express** Alejandro Sanz
- 3 ▲ **Antes de que cuente diez** Fito & Fitipaldis
- 4 ▲ **Radio La Colifata presenta El Canto del Loco** El Canto del Loco
- 5 ▼ **40 años con Nino** Nino Bravo

REGNE UNIT

- 1 ▲ **Lungs** Florence and The Machine
- 2 ▼ **Sunny Side up** Paolo Nutini
- 3 ▲ **Contra** Vampire Weekend
- 4 ▼ **The Fame** Lady Gaga
- 5 ▲ **Hold me down** YouMeAtSix

ESTATS UNITS

- 1 ▲ **Animal** Ke\$ha
- 2 ▼ **I dreamed a dream** Susan Boyle
- 3 ▼ **The Fame** Lady Gaga
- 4 ▼ **The element of freedom** Alicia Keys
- 5 ▼ **Stronger with each tear** Mary J. Blige

CORTINATGES ESTEBA
 CasaStyl

L'ART DEL DESCANS

VISCOTARDOR

Matalàs HR + Viscoelàstica
 Teixit Stretch
 Teixit 3D a la plataforma
 Mida: 80 x 190

CasaStyl PRAIA LASA

BASSOLS PANIKER Bandalux MODHO

C/ Rutlla, 11 · Tel./Fax 972 20 34 23
 17002 GIRONA

C/ Maluquer Salvador, 3 · Tel. 972 22 33 43
 17002 GIRONA

Pl. Rector Ferrer, 4 · Tel. 972 26 20 98
 17800 OLOT